

EL

EL

EL



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 11.12.2007
COM(2007) 803 τελικό – ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

**Στρατηγική έκθεση σχετικά με την ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας για την
ανάπτυξη και την απασχόληση: έναρξη του νέου κύκλου (2008-2010)**

Διατήρηση του ρυθμού αλλαγής

ΜΕΡΟΣ Ι

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Με την ανανέωση της στρατηγικής της Λισαβόνας το 2005 και τον αναπροσανατολισμό της στην ανάπτυξη και την απασχόληση η Ευρώπη σημείωσε μεγάλη πρόοδο. Επήλθε σημαντική και μόνιμη αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας της Ένωσης: η στενή συνεργασία και ο σαφής καταμερισμός ευθυνών μεταξύ κρατών μελών και Επιτροπής επέτρεψαν να γίνει ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός.

Τα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά. Η οικονομία έχει πολύ καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με το 2005. Τα αναπτυξιακά μεγέθη είναι εύρωστα. Τα δύο τελευταία έτη δημιουργήθηκαν σχεδόν 6,5 εκατομμύρια νέες θέσεις απασχόλησης. Αναμένεται ότι μέχρι το 2009 θα δημιουργηθούν άλλα 5 εκατομμύρια. Πίσω από τα αριθμητικά αυτά στοιχεία βρίσκονται εκατομμύρια Ευρωπαίοι που έχουν βγει από την ταλαιπωρία της ανεργίας και των οποίων η ζωή έχει αλλάξει προς το καλύτερο.

Ασφαλώς, ένα μέρος της τωρινής ανάκαμψης έχει κυκλικό χαρακτήρα. Αλλά οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και η Ένωση εντός του πλαισίου της στρατηγικής της Λισαβόνας τα τελευταία χρόνια είχαν αποτέλεσμα και συνιστούν την καλύτερη προστασία έναντι μιας κυκλικής αρνητικής εξέλιξης.

Η στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί το σχήμα με το οποίο η ΕΕ συνοδεύει την αλλαγή. Αυτό την καθιστά βασικό μέρος της απάντησης της Ένωσης στην παγκοσμιοποίηση, καθώς θα βοηθήσει τους Ευρωπαίους να διαμορφώσουν το νέο αυτό σύνολο προκλήσεων και ευκαιριών.

Η μεταρρύθμιση δεν είναι εύκολο εγχείρημα. Ενίοτε δεν είναι δημοφιλής. Αλλά ο δρόμος της μεταρρύθμισης είναι ο μόνος που ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες. Η μέχρι στιγμής επιτυχία μας πρέπει να μας ενθαρρύνει να καταβάλουμε περαιτέρω προσπάθειες κατά τον επόμενο κύκλο της στρατηγικής.

Αυτό συνεπάγεται τη διατήρηση του ρυθμού της αλλαγής. Είναι πολλοί οι Ευρωπαίοι που εξακολουθούν να είναι άνεργοι. Δεν έχουμε ακόμη δημιουργήσει το καλύτερο δυνατό περιβάλλον για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Η Ευρώπη συνεχίζει να έχει στεγανά σε ό,τι αφορά την υποστήριξη της καινοτομίας και της έρευνας και ανάπτυξης· η συμβολή του ιδιωτικού τομέα παραμένει ανεπαρκής. Μόλις αρχίσαμε να μεταμορφώνουμε την ΕΕ σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Εξαιτίας του κινδύνου μιας παγκόσμιας επιβράδυνσης της ανάπτυξης, είναι σημαντικό να συνεχίσουμε τις μεταρρυθμίσεις και να αυξήσουμε την ανθεκτικότητα των οικονομιών μας.

Η στρατηγική της Λισαβόνας απαιτεί ισχυρή ηγεσία. Όταν η Ευρώπη αναλαμβάνει την ηγεσία αυτή, ακολουθεί δράση. Οι δράσεις προτεραιότητας που συμφωνήθηκαν από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006 δημιούργησαν ένα πραγματικό ωστικό κύμα. Στα περισσότερα κράτη μέλη πλέον η σύσταση επιχείρησης είναι πολύ ευκολότερη και ταχύτερη. Έχουν συμφωνηθεί κοινές αρχές στο θέμα της ευελιξίας με ασφάλεια στις εργασιακές σχέσεις. Αυτό παρέχει μια ισχυρή βάση για μια νέα πολιτική ώθηση.

Πρέπει να οικοδομήσουμε πάνω σε αυτήν και να συμφωνήσουμε ως προς μια σειρά εστιασμένων και φιλόδοξων νέων δράσεων. Ορίστε κάποια παραδείγματα του τι πρέπει να πράξουμε από κοινού:

- μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση ώστε να διασφαλίσουμε ότι κανείς δεν μένει πίσω στην εποχή της παγκοσμιοποίησης·
- θέσπιση μιας νέας «πέμπτης ελευθερίας» στην Ευρώπη, της ελεύθερης κυκλοφορίας της γνώσης, ούτως ώστε να μπορέσει η Ευρώπη να αξιοποιήσει το δημιουργικό της δυναμικό·
- εξάπλωση της σύνδεσης Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας για να τονωθεί η καινοτομία και να διατηρήσει η Ευρώπη τη θέση της στην πρώτη γραμμή, στην εποχή του Διαδικτύου·
- υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της Ευρωπαϊκής Πράξης για τις Μικρές Επιχειρήσεις·
- σημαντική βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων μας, χρησιμοποιώντας τους τεράστιους προϋπολογισμούς μας για δημόσιες συμβάσεις προκειμένου να δώσουμε ώθηση στην αλλαγή·
- ενίσχυση του τριγώνου εκπαίδευση-έρευνα-καινοτομία, ιδίως με τη σύσταση και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIKT) και με τις Κοινές Τεχνολογικές Πρωτοβουλίες (ΚΤΠ).

Η Ευρώπη έχει μια μοναδική ευκαιρία να μεταμορφωθεί σε μια δημιουργική, σύγχρονη και φιλοκαινοτόμο οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με ένα δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον, πολύ εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, στηριζόμενη σε ένα ισχυρό κοινωνικό μοντέλο. Η στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση αποτελεί μέρος της βοήθειας που παρέχεται στους Ευρωπαίους πολίτες για να ευημερήσουν, και περιλαμβάνει ένα θεματολόγιο πρόσβασης, ευκαιριών και αλληλεγγύης που θα μας επιτρέψει να δρέψουμε οφέλη από το άνοιγμά μας στην παγκόσμια κοινότητα και να διαμορφώσουμε την παγκοσμιοποίηση με βάση τις ευρωπαϊκές αξίες.

José Manuel Durão Barroso

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Στρατηγική έκθεση σχετικά με την ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση: έναρξη του νέου κύκλου (2008-2010) Διατήρηση του ρυθμού αλλαγής1

ΜΕΡΟΣ Ι.....	1
1. Εισαγωγή.....	5
2. Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν κατά τον πρώτο κύκλο της Λισαβόνας (2005-2008).....	6
3. Εμβάθυνση της Στρατηγικής της Λισαβόνας κατά τον επόμενο κύκλο της Λισαβόνας.....	8
3.1. Υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο	8
3.2. Ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής	9
3.3. Μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται σε κοινοτικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του Κοινοτικού Προγράμματος της Λισαβόνας.....	10
3.4. Διαμόρφωση του εξωτερικού θεματολογίου.....	10
3.5. Ενσωμάτωση της εθνικής, της κοινοτικής και της διεθνούς δράσης σε μια αποτελεσματική πολιτική.....	11
4. Δράσεις στους τέσσερεις τομείς προτεραιότητας.....	12
4.1. Επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας.....	12
4.2. Ελευθέρωση του δυναμικού των επιχειρήσεων, και ιδίως των ΜΜΕ.....	14
4.3. Επένδυση στη γνώση και στην καινοτομία.....	15
4.4. Ενέργεια και αλλαγή του κλίματος.....	18
5. Ενέργειες μετά το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2008.....	19

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την ανανέωση της στρατηγικής της Λισαβόνας το 2005, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της εισήλθαν σε νέα σχέση συνεργασίας με σκοπό την εξασφάλιση διατηρήσιμης ανάπτυξης και απασχόλησης.

Σχεδόν μια τριετία αργότερα τα αποτελέσματα της νέας αυτής συνεργασίας είναι εμφανέστατα. Ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης έχει αυξηθεί σε σχέση με το 1,8% του 2005 και αναμένεται ότι το 2007 θα ανέλθει σε 2,9% και το 2008 σε 2,4%. Μολονότι κατά το μεγαλύτερο μέρος της η πρόσφατη ανάκαμψη οφείλεται σε κυκλικούς παράγοντες, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη συνέβαλαν επίσης στην εξέλιξη αυτή. Τα δύο τελευταία έτη δημιουργήθηκαν σχεδόν 6,5 εκατομμύρια νέες θέσεις απασχόλησης. Αναμένεται ότι μέχρι το 2009 θα δημιουργηθούν άλλα 5 εκατομμύρια θέσεις απασχόλησης. Η ανεργία προβλέπεται ότι θα μειωθεί σε λιγότερο από 7% που είναι το χαμηλότερο επίπεδο που παρατηρήθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του '80. Το ποσοστό απασχόλησης, που σήμερα ανέρχεται σε 66%, έχει πλησιάσει πολύ τον γενικότερο στόχο της Λισαβόνας που καθορίστηκε σε 70%. Για πρώτη φορά σε μια δεκαετία, οι ισχυρές αυξήσεις στα επίπεδα απασχόλησης συνοδεύονται από έντονη αύξηση της παραγωγικότητας. Η αύξηση του βιοτικού επιπέδου στα κράτη μέλη που πρόσφατα εντάχθηκαν στην ΕΕ είναι ορατή.

Εντούτοις, δεν διακατέχονται όλα τα κράτη μέλη από την ίδια αποφασιστικότητα όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις. Οι μεταρρυθμίσεις σε ορισμένους τομείς, όπως το άνοιγμα των αγορών και η αντιμετώπιση της κατάπτωσης αγοράς εργασίας, έχουν καθυστερήσει. Συγχρόνως, το ευρύτερο πλαίσιο καθίσταται λιγότερο ευνοϊκό λόγω της παγκόσμιας οικονομικής επιβράδυνσης, της αναταραχής στις χρηματοπιστωτικές αγορές, και των υψηλότερων τιμών των βασικών εμπορευμάτων.

Στο άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στη Λισαβόνα τον Οκτώβριο του 2007, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συζήτησαν την ευρωπαϊκή απάντηση στην παγκοσμιοποίηση¹. Επιβεβαίωσαν την κεντρική θέση που κατέχει η ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας και ζήτησαν την εμβάθυνσή της κατά τη διάρκεια του επόμενου κύκλου. Υπογράμμισαν επίσης ότι η ΕΕ πρέπει να χρησιμοποιήσει τη στρατηγική αυτή ώστε να συμβάλει στη διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης με βάση τις δικές της αξίες και συμφέροντα. Το αναπτυξιακό πρότυπο της ΕΕ, που συνδυάζει ανταγωνιστικότητα με αλληλεγγύη και διατηρησιμότητα, και η μακροχρόνια πείρα της στον τομέα της οικονομικής ολοκλήρωσης, μπορούν να διαδραματίσουν μείζονα ρόλο στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Με την υπογραφή της Συνθήκης της Λισαβόνας η ΕΕ έχει εισέλθει σε νέα φάση. Έχοντας λύσει βασικά θεσμικά ζητήματα η ΕΕ μπορεί πλέον να στρέψει την προσοχή της σε θέματα που επηρεάζουν άμεσα τους πολίτες της στην καθημερινότητά τους.

Το πρώτο μέρος της παρούσας ανακοίνωσης προς το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2008 περιλαμβάνει τις προτάσεις της Επιτροπής για την μελλοντική πορεία της στρατηγικής της Λισαβόνας. Αφενός μεν, υπογραμμίζει τη σημασία της μακροοικονομικής σταθερότητας, αφετέρου δε, τονίζει την ανάγκη να εφαρμοσθούν οι μεταρρυθμίσεις που εκκρεμούν προκειμένου να ενισχυθούν τα βασικά οικονομικά μεγέθη που θα στηρίξουν μια εύρωστη οικονομική ανάπτυξη στο μέλλον ώστε να μπορέσει η ΕΕ να αντέξει στις δυσμενείς εξελίξεις της παγκόσμιας οικονομίας.

¹ «Το ευρωπαϊκό συμφέρον: Επιτυχία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» (COM) 2007/581

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει αξιολόγηση της προόδου που έχει επιτελεσθεί σε κάθε κράτος μέλος (και στη ζώνη του ευρώ) όσον αφορά την εφαρμογή του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων του εκάστοτε κράτους μέλους και των ειδικών κατά χώρα συστάσεων, που έχει εγκρίνει το Συμβούλιο². Το τρίτο μέρος είναι ένα συνοδευτικό έγγραφο που περιλαμβάνει λεπτομερή αξιολόγηση της προόδου που επιτελέστηκε ανά τομέα πολιτικής³. Το πακέτο μέτρων της Λισαβόνας περιλαμβάνει, εκτός αυτού: (1) πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την επικαιροποίηση των ειδικών κατά χώρα συστάσεων και των «σημείων που απαιτούν προσοχή»· (2) πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την επιβεβαίωση των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την ανάπτυξη και την απασχόληση· (3) ένα νέο Κοινοτικό Πρόγραμμα της Λισαβόνας· και (4) ανάλυση του αναπροσανατολισμού των διαρθρωτικών ταμείων υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

2. ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΣΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΚΥΚΛΟ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ (2005-2008)

Παρά την ευρεία συναίνεση ως προς το τι πρέπει να γίνει, ο ρυθμός επίτευξης αποτελεσμάτων ήταν άνισος. Όλα τα κράτη μέλη προέβησαν σε ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις από το 2005 και μετά. Ορισμένα, ωστόσο, ανταποκρίθηκαν στην πρόκληση αυτή πιο σθεναρά από άλλα. Το τελευταίο δωδεκάμηνο ωστόσο παρατηρήθηκε κάποια «μεταρρυθμιστική κόπωση».

Θετική εξέλιξη αποτελεί η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων από 2,5% του ΑΕΠ το 2005 σε ποσοστό που εκτιμάται ότι θα φθάσει το 1,1% το 2007, ενώ το δημόσιο χρέος έχει μειωθεί από 62,7% το 2005 σε ποσοστό λίγο χαμηλότερο από 60% το 2007. Εν τούτοις, δεν αξιοποιήθηκε πλήρως η ευκαιρία των σχετικά εύρωστων αναπτυξιακών συνθηκών για τη μείωση των διαρθρωτικών ελλειμμάτων, ειδικά στη ζώνη του ευρώ.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, η βελτίωση των αναπτυξιακών συνθηκών συνοδεύθηκε από βαθμιαία συσσώρευση ανισορροπιών, όπως μαρτυρούν τα μεγάλα ελλείμματα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών με ενδείξεις υπερθέρμανσης, η απώλεια ανταγωνιστικότητας, τα αυξανόμενα χρέη των νοικοκυριών, καθώς επίσης και η ταχεία αύξηση των τιμών των κατοικιών.

Το ευρώ λειτούργησε ως άγκυρα σταθερότητας. Έχει διευκολύνει τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς προς όφελος της ζώνης του ευρώ και της ΕΕ ως σύνολο. Από το 2005, το δυναμικό κατ' εκτίμηση ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ έχει αυξηθεί κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες, φθάνοντας σε 2,25%, πράγμα το οποίο οφείλεται εν μέρει στα αποτελέσματα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Η αύξηση της παραγωγικότητας έφθασε το 1,5% το 2006, έναντι 1,2% ετησίως μεταξύ 2000 και 2005. Εντούτοις, η Ευρώπη εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με άλλες ηγετικές οικονομίες τόσο από άποψη επενδύσεων σε τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) όσο και από άποψη αξιοποίησης των τεχνολογιών αυτών για την ενίσχυση της παραγωγικότητας. Το άνοιγμα των δικτυακών κλάδων και υπηρεσιών στον ανταγωνισμό γίνεται με βραδείς ρυθμούς ενώ παραμένουν σημαντικά εμπόδια εισόδου στην αγορά.

² Σύσταση αριθ. 2007/209/ΕΚ του Συμβουλίου της 27^{ης} Μαρτίου 2007, ΕΕ L92 της 3.4.2007.

³ Όσον αφορά το σκέλος της απασχόλησης, αυτό χρησιμεύει επίσης ως βάση της κοινής έκθεσης για την απασχόληση. Περιλαμβάνει επίσης περίληψη ενδιάμεσης αξιολόγησης της αναπτυξιακής πρωτοβουλίας.

Ορισμένα κράτη μέλη υστερούν όσον αφορά την εφαρμογή των οδηγιών περί εσωτερικής αγοράς. Παρομοίως, οι προσπάθειες να βελτιωθεί το κανονιστικό πλαίσιο για τη διανοητική και βιομηχανική ιδιοκτησία και να επιταχυνθεί η τυποποίηση δεν έχουν καρποφορήσει.

Το πρόγραμμα της ΕΕ για τη βελτίωση των κανονιστικών ρυθμίσεων υλοποιείται βαθμιαία, αν και πολλά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη θέσει σε εφαρμογή τα απαιτούμενα μέσα, όπως εκτιμήσεις των επιπτώσεων και μεθόδους μέτρησης και μείωσης του διοικητικού φόρτου.

Σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη πλέον, η σύσταση επιχείρησης είναι πολύ ευκολότερη και φθηνότερη. Όμως, η Ευρώπη ως σύνολο δεν διαπνέεται ακόμα από δυναμισμό όσον αφορά την επιχειρηματικότητα. Πάρα πολύ συχνά, οι προσπάθειες να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον καταβάλλονται αποσπασματικά αντί να εντάσσονται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση με σκοπό την ανάπτυξη των ΜΜΕ. Τα κράτη μέλη έχουν μεν θέσει στόχους δεσμευόμενα να αυξήσουν σημαντικά τις επενδύσεις σε Ε&Α που θα βοηθούσαν την ΕΕ να πλησιάσει τον στόχο του 3% του ΑΕΠ έως το 2010, αλλά η φιλοδοξία αυτή δεν αντανακλάται στα διαθέσιμα στοιχεία.

Η αύξηση της απασχόλησης υπήρξε εντυπωσιακή, μολονότι ορισμένες περιφέρειες και κατηγορίες ωφελήθηκαν λιγότερο. Πολλά κράτη μέλη έχουν αρχίσει να μεταρρυθμίζουν τα συστήματα σύνταξης και πρόωρης συνταξιοδότησης τα οποία εφαρμόζουν. Αυτό συνέβαλε στη σημαντική και διαρκή αύξηση του ποσοστού απασχόλησης ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, αν και ο στόχος του 50% είναι ακόμα κάπως μακρινός. Το ποσοστό απασχόλησης γυναικών παρουσίασε σημαντική αύξηση (ποσοστό 57,2% που πλησιάζει τον στόχο του 60%) παρά το ότι ορισμένα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν περαιτέρω μέτρα για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων στην αγορά εργασίας.

Περίπου τα μισά κράτη μέλη έχουν αναπτύξει - ή αναπτύσσουν - πολιτικές με βάση την ευελιξία με ασφάλεια στις εργασιακές σχέσεις ('flexicurity'). Ωστόσο, η ανταπόκριση σε επίπεδο ασκούμενων πολιτικών παραμένει αποσπασματική. Συντελείται μετάβαση από μια παθητική σε μια ενεργητική στάση όσον αφορά τις πολιτικές για την αγορά εργασίας. Τα κράτη μέλη προβαίνουν στη μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ιδίως με αλλαγές στα συστήματα φορολογίας και παροχών με σκοπό την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται πιο ευέλικτες συμβάσεις εργασίας για συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων (π.χ. νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας) χωρίς όμως να συνοδεύονται από ευκαιρίες απόκτησης νέων δεξιοτήτων που μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα να σημειώσουν πρόοδο στην αγορά εργασίας. Το δυσκολότερο έργο της μεταρρύθμισης των κανόνων που διέπουν άλλα είδη συμβάσεων δεν έχει τύχει μεγάλης προσοχής. Ως εκ τούτου, πολλές αγορές εργασίας διατηρούν στεγανά, με τους εντός των τειχών να χαίρουν καλής προστασίας, και τους εκτός των τειχών να είναι έρμαιο αβέβαιων προοπτικών.

Παρομοίως, η δια βίου μάθηση υπολείπεται αρκετά από το απαιτούμενο, ιδίως στους κύκλους των ανειδίκευτων ατόμων που την έχουν και μεγαλύτερη ανάγκη. Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν ανταποκρίνονται ακόμη αρκετά στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η ΕΕ έχει κάνει τα πρώτα βήματα προς την κατεύθυνση της μεταμόρφωσής της σε μια κοινωνία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Σημειώνει πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη του γενικού στόχου του Κιότο για την ΕΕ και στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2007 η ΕΕ δεσμεύθηκε να επιτύχει φιλόδοξους στόχους όσον αφορά τη μείωση των

εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2020.

Λεπτομερής απολογισμός της πρόόδου σε επίπεδο κρατών μελών παρατίθεται στο μέρος II της παρούσας ανακοίνωσης.

3. ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΠΟΜΕΝΟ ΚΥΚΛΟ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Μολονότι η οικονομία της είναι σε καλύτερη κατάσταση από ό,τι το 2005, η ΕΕ εισέρχεται στον νέο κύκλο της Λισαβόνας εν μέσω επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης και κινδύνων που απορρέουν από την αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές και την αύξηση των τιμών του πετρελαίου και των βασικών εμπορευμάτων. Τώρα, λοιπόν, πρέπει να λάβει την απόφαση να εμβαθύνει την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας για να τονωθεί η εμπιστοσύνη και να ενισχυθούν τα βασικά οικονομικά μεγέθη προκειμένου να αντεπεξέλθει σε τυχόν αρνητικές οικονομικές εξελίξεις.

3.1. Υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο

Η βασική πρόκληση για τα κράτη μέλη κατά τον επόμενο κύκλο είναι να εφαρμοστούν οι μεταρρυθμίσεις που εκκρεμούν, ιδιαίτερα εκείνες σε τομείς που περιγράφονται λεπτομερώς στις ειδικές κατά χώρα συστάσεις και στα «σημεία που απαιτούν προσοχή».

Δεδομένου ότι απαιτείται χρόνος για να εφαρμοστούν οι μεταρρυθμίσεις και να φανούν τα αποτελέσματά τους, η Επιτροπή προτείνει να διατηρηθεί ως επί το πλείστον αμετάβλητο το τρέχον σύνολο συστάσεων και να επέλθουν οι όποιες προσαρμογές ανάλογα με την πρόοδο που θα έχει επιτελεστεί μετά την υιοθέτησή τους την άνοιξη του 2007.

Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπός τους στην ανάπτυξη και την απασχόληση, η νέα γενεά προγραμμάτων που εντάσσονται στην πολιτική συνοχής της ΕΕ πρέπει να διαθέσει το 60% των σχετικών πόρων⁴ υπέρ των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρύθμισης (ΕΠΜ). Ποσό 347 δισεκατ. € θα διατεθεί για δράσεις συνοχής την περίοδο 2007-2013. Αυτό θα συμπληρωθεί με εθνική δημόσια και ιδιωτική συγχρηματοδότηση ύψους περίπου 160 δισεκατ. €. Συνολικά, θα κινητοποιηθούν 70 δισεκατ. € ετησίως έως το 2013, κατά κύριο λόγο υπέρ των ΕΠΜ. Τώρα που έχει ολοκληρωθεί η φάση προγραμματισμού, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι δαπάνες απεικονίζουν τις δεσμεύσεις για διάθεση πόρων και δεν μετατοπίζονται στη συνέχεια σε τομείς μικρότερης προτεραιότητας.

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές συμμετέχουν ήδη ενεργά στην ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας μέσω του προγραμματισμού και της εφαρμογής των καθορισμένων προγραμμάτων συνοχής. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να ενισχυθεί η ευρύτερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών και να ενταθεί η ανταλλαγή εμπειριών, ιδεών και βέλτιστων πρακτικών η οποία αποτελεί ήδη σημαντικό πλεονέκτημα της στρατηγικής. Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή χαιρετίζει το έντονο ενδιαφέρον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών

⁴ Οι καθορισμένες κατηγορίες πρέπει να αποτελούν τουλάχιστον το 60% στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο των προγραμμάτων σύγκλισης και το 75% στις σχετικά πιο ακμάζουσες περιοχές που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο των προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης. Αυτά τα κατώτατα όρια είναι προαιρετικά για τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην Ένωση μετά τον Μάιο του 2004.

για την παρακολούθηση της έκτασης στην οποία συμμετέχουν στη στρατηγική οι ενδιαφερόμενοι.

3.2. Ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής

Υπάρχει πολύ μεγάλη αλληλεξάρτηση μεταξύ των οικονομιών των κρατών μελών. Τα οφέλη είναι μεγάλα όταν όλα τα κράτη μέλη κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση και όταν οι μεταρρυθμίσεις ευθυγραμμίζονται μεταξύ τους εγκαίρως. Η νέα διακυβέρνηση της στρατηγικής της Λισαβόνας, με την έμφαση που δίνει στην εταιρική σχέση μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών, έχει αποδείξει την αξία της. Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν βασικό όργανο για τον στενότερο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής στο πλαίσιο της ανανεωμένης στρατηγικής. Προσφέρουν ένα γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κράτη μέλη που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης και έχουν διαφορετικά κοινωνικά συστήματα και θεσμικά πλαίσια μπορούν να εφαρμόσουν το δικό τους εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Επίσης, προσφέρουν αρκετά περιθώρια για προσαρμογές με βάση τις εξελίξεις στο πολιτικό περιβάλλον. Υπάρχει ευρεία συναίνεση μεταξύ κρατών μελών και ενδιαφερομένων μερών ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν πρέπει να μεταβληθούν και ότι το κέντρο βάρους πρέπει να είναι η εφαρμογή τους⁵.

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή προτείνει να επιβεβαιωθούν εκ νέου οι ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές για τον επόμενο κύκλο και ταυτόχρονα να επικαιροποιηθεί η αιτιολογική έκθεση που εξηγεί το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να εφαρμοσθούν. Αυτό περιλαμβάνει π.χ. μεγαλύτερη έμφαση σε μέτρα που αποσκοπούν στην αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό και στον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας. Τα κράτη μέλη πρέπει να επανεξετάσουν τα ΕΠΜ τους ώστε να διασφαλιστεί ότι θα παραμείνουν επίκαιρα κατά τον νέο κύκλο, καθώς και να συνεχίσουν να μεριμνούν για τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των ΕΠΜ τους.

Η πείρα των τελευταίων τριών ετών δείχνει ότι ο συντονισμός των μεταρρυθμίσεων πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω. Η Επιτροπή επομένως προτείνει να συζητούν τα κράτη μέλη τις συγκεκριμένες πολιτικές που θέτουν σε εφαρμογή ως ανταπόκριση στις ειδικές κατά χώρα συστάσεις και «στα σημεία που απαιτούν προσοχή» ως μέρος της διαδικασίας πολυμερούς εποπτείας από το Συμβούλιο. Για να είναι συγκροτημένη η συζήτηση, κάθε κράτος μέλος πρέπει, ως μέρος της έκθεσης εφαρμογής που υποβάλλει, να παρέχει ένα πρόγραμμα δράσης στο οποίο καθορίζει τα μέτρα που πρόκειται να λάβει με βάση τις συστάσεις ή/και τα σημεία που απαιτούν προσοχή.

Επιπλέον, το επιχείρημα υπέρ του συντονισμού των μεταρρυθμίσεων είναι ακόμη πιο σημαντικό για τη ζώνη του ευρώ. Ως μέρος της ανασκόπησης της λειτουργίας της ΟΝΕ επ' ευκαιρία της δέκατης επετείου της, θα υποβληθούν προτάσεις για αποτελεσματικότερο συντονισμό και διακυβέρνηση στη ζώνη του ευρώ. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει την ανασκόπηση πριν από το θέρους του 2008.

⁵ Evaluation of the Integrated Guideline Package for Growth and Jobs, Draft Final Report, Οκτώβριος 2007, Eureval and Rambøll Management και συμπεράσματα του Συμβουλίου Ecofin (13.11.2007)

3.3. Μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται σε κοινοτικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του Κοινοτικού Προγράμματος της Λισαβόνας

Το νέο Κοινοτικό Πρόγραμμα της Λισαβόνας (ΚΠΛ) αποτελεί τη συμβολή της Κοινότητας στην ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας. Πρέπει να θεωρηθεί ως συμπλήρωμα των ΕΠΜ, καθώς καθορίζει τις κοινοτικές δράσεις που θα προσθέσουν τη μεγαλύτερη αξία στις μεταρρυθμίσεις τις οποίες ανέλαβαν τα κράτη μέλη και οι οποίες θα έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Ενώ ορισμένα μέτρα του ΚΠΛ απαιτούν μόνον έγκριση από την Επιτροπή, τα περισσότερα απαιτούν επίσης έγκριση, κατά σειρά προτεραιότητας, από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Υπάρχει ανάγκη συντονισμένης πολιτικής δραστηριοποίησης από μέρους όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ για την επίτευξη συμφωνίας επί των μέτρων αυτών κατά τον επόμενο κύκλο ώστε να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Το πλήρες ΚΠΛ παρουσιάζεται σε χωριστή ανακοίνωση.

Είναι σημαντικό να καλυφθούν σε κοινοτικό επίπεδο τα κενά που υπάρχουν στην ενιαία αγορά, ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών, ούτως ώστε οι εθνικές μεταρρυθμίσεις να καρποφορήσουν πλήρως. Η Επιτροπή παρουσίασε πρόσφατα το όραμά της για μια ενιαία αγορά για τον 21^ο αιώνα⁶. Ορισμένα από τα προτεινόμενα μέτρα θα τεθούν σε εφαρμογή μέσω του ΚΠΛ. Σκοπός τους είναι να δώσουν ισχύ σε καταναλωτές και μικρές επιχειρήσεις και να βελτιώσουν την εφαρμογή και επιβολή των κανόνων της ενιαίας αγοράς, π.χ. μέσω της σύστασης «κέντρων ενιαίας αγοράς» σε εθνικό επίπεδο και της τακτικής παρακολούθησης της εξέλιξης των τιμών των καταναλωτικών αγαθών. Η επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία του καταναλωτή θα βοηθήσει τους καταναλωτές να ασκήσουν το δικαίωμα επιλογής του παραγωγού και με τον τρόπο αυτόν θα προωθήσει την ανταγωνιστικότητα.

3.4. Διαμόρφωση του εξωτερικού θεματολογίου

Ενώ η ΕΕ πρέπει να προστατεύει τους πολίτες της, τα συμφέροντα και τις αξίες της, ο προστατευτισμός δεν είναι λύση. Λόγω της ηγετικής της θέσης παγκοσμίως τόσο στον τομέα του εμπορίου όσο και των επενδύσεων, το ότι είναι ανοικτή συνεπάγεται χαμηλότερο κόστος εισροών για τη βιομηχανία, χαμηλότερες τιμές και περισσότερες επιλογές για τους καταναλωτές, ανταγωνιστικά κίνητρα για τις επιχειρήσεις και νέες επενδύσεις.

Η στρατηγική της Λισαβόνας λειτουργεί ενός του πλαισίου της παγκοσμιοποίησης γεγονός το οποίο πρέπει να ληφθεί αποτελεσματικότερα υπόψη στην εφαρμογή της. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους.

- η ΕΕ πρέπει να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να εξασφαλίσει ότι το άνοιγμά της διατηρείται και βρίσκει ανταπόδοση υπό μορφή αυξημένης πρόσβασης στις αγορές τρίτων χωρών για τις επιχειρήσεις της:

Οι πολυμερείς διαπραγματεύσεις και ειδικότερα η επιτυχής ολοκλήρωση του Γύρου Διαπραγματεύσεων της Ντόχα, και οι ισχύουσες διμερείς εμπορικές συμφωνίες πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να ανοίξουν νέες ευκαιρίες στις αγορές και να εξαλειφθούν δασμολογικοί και άλλοι εμπορικοί φραγμοί⁷. Πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση μιας βασισμένης σε κανόνες προσέγγισης που

⁶ «Ενιαία αγορά για την Ευρώπη του 21ου αιώνα» COM (2007) 724

⁷ «Η Ευρώπη στον κόσμο: Η συμμετοχή της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό - συμβολή στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση», COM(2006)567

οδηγεί σε υψηλά πρότυπα κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποβάλλει έκθεση ετησίως σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά, προσδιορίζοντας τις χώρες και τους τομείς όπου εξακολουθεί να συναντά σημαντικά εμπόδια. Αυτό κανονικά πρέπει να οδηγήσει σε διαβουλεύσεις με τις υπόψη χώρες. Εάν τα προβλήματα συνεχιστούν, πρέπει να εξεταστεί η χρησιμοποίηση κοινοτικών εμπορικών μέσων ή/και ενεργειών σε επίπεδο ΠΟΕ. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη βελτίωση της πρόσβασης σε δημόσιες συμβάσεις και της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, του δίκαιου ανταγωνισμού, καθώς επίσης και της πρόσβασης των ΜΜΕ στην αγορά.

- η ΕΕ πρέπει να αναβαθμίσει τους στρατηγικούς διαλόγους της με τρίτες χώρες για την επεξεργασία αμοιβαία επωφελών λύσεων, για την προώθηση υψηλότερων προτύπων και για μεγαλύτερη κανονιστική σύγκλιση:

Χάρη στην πείρα της με την ενιαία αγορά, η ΕΕ μπορεί να συνεισφέρει ειδικές γνώσεις (π.χ. όσον αφορά την ολοκλήρωση των αγορών, την κοινωνική προστασία, την απασχόληση και τα δικαιώματα των εργαζομένων, την υγειονομική περιθάλψη, την προστασία του περιβάλλοντος, τους κανόνες ανταγωνισμού, τελωνειακά θέματα) που θα μπορούσαν να είναι ευεργετικές για τους συνεργάτες της, ενώ οι συζητήσεις αυτές θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν σε λύσεις στους τομείς στους οποίους η ΕΕ έχει στρατηγικά συμφέροντα (π.χ. πρόσβαση σε αγορές, ενέργεια, αλλαγή κλίματος, διαχείριση της μετανάστευσης, αξιοπρεπής απασχόληση, τεχνολογικά πρότυπα και ΔΠΙ, πολιτική ΜΜΕ). Πρέπει να αναπτυχθούν νέες προσεγγίσεις, που θα λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε μέρους, όπως το Υπερατλαντικό Οικονομικό Συμβούλιο που συστάθηκε πρόσφατα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις σχέσεις γειτονίας της Ένωσης.

3.5. Ενσωμάτωση της εθνικής, της κοινοτικής και της διεθνούς δράσης σε μια αποτελεσματική πολιτική

Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006 συμφώνησε ως προς τέσσερις τομείς προτεραιότητας που αποτελούν τους πυλώνες της ανανεωμένης Στρατηγικής (γνώση και καινοτομία, ελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμικού, επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας, ενέργεια/αλλαγή κλίματος). Οι τομείς αυτοί είναι αλληλένδετοι. Εάν καταβληθούν προσπάθειες ταυτόχρονα και στους τέσσερις τότε θα υπάρξει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Για καθέναν από τους τέσσερις αυτούς τομείς, το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006 επικύρωσε επίσης έναν περιορισμένο αριθμό ειδικών και συγκεκριμένων δράσεων που θα πρέπει να υλοποιηθούν έως το τέλος του πρώτου κύκλου. Το ποσοστό επιτυχίας στην εφαρμογή των δράσεων αυτών είναι καλό. Για παράδειγμα, με εξαίρεση ορισμένα κράτη μέλη, η σύσταση επιχείρησης είναι πλέον παντού δυνατή εντός μιας εβδομάδας χάρη στην ύπαρξη μονοαπευθυντικών θυρίδων. Έχει επιτευχθεί συμφωνία για ένα βασικό σύνολο αρχών που διέπουν την ευελιξία στις εργασιακές σχέσεις. Η μείωση του διοικητικού φόρτου έχει λάβει μεγάλη ώθηση μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να θέσει ως στόχο το 25%. Τα παραδείγματα αυτά δείχνουν ότι η ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας μπορεί να χρησιμεύσει για να επιτευχθούν άμεσα και απτά οφέλη για επιχειρήσεις και πολίτες. Όλα αυτά συνιστούν μια σταθερή πλατφόρμα από την οποία το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να δώσει περαιτέρω εναύσματα για την εφαρμογή της στρατηγικής συγκατατιθέμενο σε ένα περιορισμένο σύνολο περαιτέρω δράσεων που θα πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2010.

Η ανανεωμένη στρατηγική βασίζεται σε μια προσέγγιση εταιρικής σχέσης που δέχεται ότι για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων, απαιτείται πλήρης συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα. Ο καθορισμός τομέων προτεραιότητας αποτελεί έναν τρόπο για την από κοινού δράση σε διάφορα επίπεδα. Όταν οι δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο κρατών μελών, τότε αυτά πρέπει να βρίσκουν έναν τρόπο να τις εντάξουν στα ΕΠΜ τους. Όταν απαιτείται δράση σε κοινοτικό επίπεδο, τότε αυτή πρέπει να εντάσσεται στο ΚΠΛ. Επιπλέον, πολλές από τις δράσεις αυτές μπορούν να υλοποιηθούν μόνον εάν συνοδεύονται από μια προδραστική εξωτερική πολιτική σχεδιασμένη να βοηθήσει την ΕΕ να διαμορφώσει την παγκοσμιοποίηση και να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες που παρέχει.

4. ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

4.1. Επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας

Η έννοια της «ευελιξίας με ασφάλεια στις εργασιακές σχέσεις» (flexicurity) σημαίνει μεγαλύτερη ευελιξία στην αγορά εργασίας χωρίς αυτό να αποβαίνει σε βάρος της ασφάλειας ως προς την απασχόληση. Σκοπός της είναι να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες χαίρουν υψηλού επιπέδου ασφάλειας όσον αφορά την απασχόληση ότι δηλαδή μπορούν να βρουν εύκολα μια καλή θέση απασχόλησης σε οποιοδήποτε στάδιο του επαγγελματικού τους βίου. Βοηθά εργαζόμενους και εργοδότες να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες που προσφέρει η παγκοσμιοποίηση. Μετά από τη συμφωνία που επιτεύχθηκε μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλείται να υιοθετήσει την πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση κοινών αρχών για την «ευελιξία με ασφάλεια»⁸. Τα κράτη μέλη πρέπει πλέον να τις θέσουν σε εφαρμογή προσαρμόζοντάς τις στις ιδιαιτερότητές τους.

Η ενίσχυση των προσπαθειών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ένταξη των περιθωριακών ατόμων, ιδίως με ενεργές πολιτικές κοινωνικής ένταξης, είναι αποφασιστικής σημασίας. Η μείωση της φτώχειας βρίσκεται στο επίκεντρο της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας λόγω της έμφασης που δίνει στην ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και σε μέτρα εφαρμογής που αφορούν τις επενδύσεις στις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού, την παροχή ίσων ευκαιριών, κατάλληλη κοινωνική προστασία και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης καλής ποιότητας. Πρέπει δε να ενισχυθεί η υποστήριξη που παρέχεται σε ανειδίκευτα άτομα, μετανάστες και άτομα με αναπηρία, ιδίως με την καλλιέργεια δεξιοτήτων.

Η πραγματοποίηση μεγαλύτερων επενδύσεων στην δια βίου εκπαίδευση και απόκτηση δεξιοτήτων, όχι μόνον είναι κρίσιμη για την επιτυχία της Ευρώπης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, αλλά αποτελεί και έναν από τους αποτελεσματικότερους τρόπους καταπολέμησης των ανισοτήτων και της φτώχειας. Από πολύ μικρή ηλικία τα παιδιά αναπτύσσουν την ικανότητα να αποκτούν γνώσεις κατά την υπόλοιπη ζωή τους. Αργότερα, όταν βρίσκονται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η ικανότητα ανάγνωσης αποτελεί προϋπόθεση για την περαιτέρω πρόοδο. Ωστόσο, ένας στους πέντε δεκαπεντάχρονους στην Ευρώπη δεν διαβάζει ικανοποιητικά. Ένα στα έξι άτομα ηλικίας 18 έως 24 ετών εγκατέλειψε τη σχολική εκπαίδευση μετά το γυμνάσιο. Αυτό καθιστά πολύ δύσκολο για τα άτομα αυτά να εισέλθουν και να προοδεύσουν στην αγορά εργασίας. Πολλά από αυτά καταλήγουν σε μακροχρόνια ανεργία. Η Ευρώπη δεν έχει σημειώσει ουσιαστική

⁸ «Για τη θέσπιση κοινών αρχών όσον αφορά την ευελιξία με ασφάλεια: περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας μέσω της ευελιξίας με ασφάλεια», COM(2007)359

πρόοδο όσον αφορά τους στόχους στον τομέα αυτόν. Απαιτείται αποφασιστικότητα στις προσπάθειες για την αύξηση του επιπέδου βασικών δεξιοτήτων των νέων και τον δραστικό περιορισμό της πρόωρης εγκατάλειψης της σχολικής εκπαίδευσης. Αυτό που χρειάζεται είναι να υπάρξει συγκέντρωση πόρων στο θέμα αυτό επί σειρά ετών ώστε να επέλθει μια βαθμιαία αλλαγή.

Η πραγματοποίηση σπουδών στο εξωτερικό μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κίνητρο για την προσωπική ανάπτυξη και τις γλωσσικές ικανότητες. Το πρόγραμμα Erasmus έχει επιτρέψει σε περίπου 2 εκατομμύρια νέους της Ευρώπης να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Ακόμη περισσότεροι νέοι πρέπει να μπορέσουν να επωφεληθούν από το μέτρο αυτό, ούτως ώστε να καταστεί πάγιο τμήμα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Η αναγνώριση των προσόντων που αποκτώνται κατά τη διάρκεια της εργασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη θα αυξήσει πάρα πολύ τα κίνητρα για τη συνεχή απόκτηση νέων δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου. Σε τούτο συμβάλλει το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων που συμφωνήθηκε πρόσφατα υπό την προϋπόθεση ότι τα κράτη μέλη θα κινηθούν γρήγορα για τη σύνδεση των εθνικών συστημάτων και πλαισίων επαγγελματικών προσόντων με αυτό.

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η δια βίου μάθηση στηρίζουν τις πολιτικές «ευελιξίας με ασφάλεια», καθώς δίνουν ώθηση στην ευελιξία, στην ασφάλεια απασχόλησης και στην κινητικότητα μεταξύ θέσεων απασχόλησης. Απαιτούνται ισχυρότερες και πιο εστιασμένες πολιτικές επαγγελματικής κατάρτισης για να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της παράτασης του επαγγελματικού βίου και να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της απασχολησιμότητας. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μπορεί να συμβάλει πολύ στην προσπάθεια αυτή.

Πρέπει να γίνουν περισσότερα για την παρακολούθηση και την πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες και λόγω της πιεστικής έλλειψης εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε όλο και περισσότερους τομείς. Η Ευρώπη θα χρειαστεί να βελτιώσει την περιφερειακή και εθνική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού της, καθώς και να ρυθμίσει κανονιστικά τη μεταναστευτική πολιτική της. Μια τέτοια πολιτική πρέπει να συνοδεύεται από μέτρα για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των μεταναστών.

Μαζί με την επανεξέταση της ενιαίας αγοράς η Επιτροπή έχει υποβάλει και περιγραφή του οράματός της για ένα θεματολόγιο πρόσβασης, ευκαιριών και αλληλεγγύης και έχει αρχίσει δημόσια διαβούλευση για τη διατύπωση απόψεων ως προς τα κρίσιμα αυτά θέματα. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να ενσωματωθούν σε μια ανανεωμένη κοινωνική ατζέντα που θα εγκριθεί στα μέσα του 2008.

Για να αυξηθούν οι επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό μέσα από μια προσέγγιση με βάση τον κύκλο ζωής στην απασχόληση και εκπαίδευση, για να εκσυγχρονισθούν οι αγορές εργασίας και να ενισχυθεί η κοινωνική ένταξη:

Κοινοτικές δράσεις:

- η Επιτροπή θα προτείνει μια ανανεωμένη **κοινωνική ατζέντα** έως τα μέσα του 2008 με βάση την παροχή ευκαιριών, πρόσβασης και αλληλεγγύης, που θα λαμβάνει υπόψη τα νέα κοινωνικά δεδομένα της Ευρώπης και θα καλύπτει θέματα όπως οι νέοι, η εκπαίδευση, η μετανάστευση και η δημογραφία.

- η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις για την αντιμετώπιση της έλλειψης δεξιοτήτων βελτιώνοντας την πρόβλεψη και παρακολούθηση των **μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες** στην Ευρώπη·

- η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις για μια κοινή **μεταναστευτική** πολιτική το 2008.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να εφαρμόσουν τις συμφωνηθείσες κοινές αρχές όσον αφορά την **«ευελιξία με ασφάλεια»** καθορίζοντας εθνικά σχετικά μέτρα στο πλαίσιο των ΕΠΜ έως τα τέλη του 2008·

- να παρέχουν περισσότερα και πιο προσιτά από οικονομική άποψη **κέντρα φροντίδας για παιδιά** σύμφωνα με εθνικούς και κοινοτικούς στόχους·

- να καταρτίσουν προγράμματα δράσης και να θέσουν στόχους για τη σημαντική μείωση του αριθμού των ατόμων που **εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση** και τη βελτίωση των **βασικών ικανοτήτων ανάγνωσης**·

- να συνδέσουν εθνικά και περιφερειακά προγράμματα με το πρόγραμμα **Erasmus** ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των σπουδαστών που συμμετέχουν σε διεθνείς ανταλλαγές·

- να καταρτίσουν, έως το 2010, εθνικά **πλαίσια απόκτησης επαγγελματικών προσόντων** ευθυγραμμισμένα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο.

4.2. Ελευθέρωση του δυναμικού των επιχειρήσεων, και ιδίως των ΜΜΕ

Το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ευρώπη έχει βελτιωθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής από τα κράτη μέλη των αποφάσεων του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2006 σχετικά με τη σύσταση μονοαπευθυντικών θυρίδων και τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την ίδρυση επιχείρησης σε μια εβδομάδα το πολύ. Η ΕΕ τώρα χρειάζεται να προχωρήσει παραπέρα και να συμφωνήσει σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση προβλημάτων σε όλα τα στάδια εξέλιξης των ΜΜΕ και η οποία θα επιτρέψει σε περισσότερες από τις μικρές επιχειρήσεις να γίνουν μεγάλες εταιρείες ικανές να ανταγωνιστούν επιτυχώς στην παγκόσμια αγορά. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να αποκτήσει θεσμικό χαρακτήρα με μια Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις που θα καθορίζει αρχές και συγκεκριμένα μέτρα στήριξης των ΜΜΕ καθ' όλο τον κύκλο ζωής τους.

Η κάλυψη των κενών που υπάρχουν στην ενιαία αγορά, ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών, ούτως ώστε οι εθνικές μεταρρυθμίσεις να καρποφορήσουν πλήρως, αποτελεί σαφή προτεραιότητα για την Ένωση. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες όχι μόνον θα δημιουργήσει μια αυθεντική ενιαία αγορά παροχής υπηρεσιών, αλλά θα αποτελέσει και μια μεγάλη ευκαιρία εκσυγχρονισμού των διαδικασιών, εξάλειψης γραφειοκρατικών εμποδίων, διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά και επίστευσης της εισαγωγής διαλειτουργικών εφαρμογών ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης.

Το πρόγραμμα βελτίωσης της νομοθεσίας της Ευρώπης αρχίζει να καρποφορεί και προβλέπεται ότι ο διοικητικός φόρτος θα μειωθεί κατά 25% σε επίπεδο ΕΕ. Τα κράτη μέλη έχουν θέσει εξίσου φιλόδοξους στόχους σε εθνικό επίπεδο. Σημαντικό μέρος της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ και μια υποτιμημένη πηγή καινοτομίας είναι ο εκσυγχρονισμός των δημόσιων διοικήσεων, ιδίως από άποψη διαλειτουργικών ΤΠΕ. Ως μέρος του προγράμματος βελτίωσης της νομοθεσίας πολλές διοικήσεις έχουν ήδη

ανταποκριθεί στις αυξανόμενες προσδοκίες· φέρονται σε επιχειρήσεις και πολίτες σαν να είναι πελάτες, χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες, προωθούν την κοινωνική καινοτομία και προβαίνουν σε οργανωτικές αλλαγές ώστε να παρέχουν διαφανή και προβλέψιμη εξυπηρέτηση, καθώς και αποτελεσματικά μέσα προσφυγής. Η Επιτροπή θα προωθήσει την ανταλλαγή καλών πρακτικών.

Ελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμικού:

Κοινοτικές δράσεις:

- θέσπιση μιας **Ευρωπαϊκής Πράξης για τις Μικρές Επιχειρήσεις** που θα καθορίζει μια **ολοκληρωμένη προσέγγιση** ώστε να ελευθερωθεί το αναπτυξιακό δυναμικό των **ΜΜΕ** σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους·

- προσέγγιση του στόχου μείωσης του **διοικητικού φόρτου** στην ΕΕ κατά 25% έως το 2012 και εφαρμογή ενός **φιλόδοξου προγράμματος** απλούστευσης·

- ενίσχυση της **ενιαίας αγοράς**, αύξηση του **ανταγωνισμού στον τομέα των υπηρεσιών** και λήψη περαιτέρω μέτρων για την ολοκλήρωση των αγορών παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να καταβάλουν διαρκείς και συνεπείς προσπάθειες να θέσουν σε εφαρμογή την **οδηγία περί υπηρεσιών** έως τα τέλη του 2009· να ολοκληρώσουν την εξέταση και την αξιολόγηση της εθνικής νομοθεσίας πριν τα τέλη του 2008 και, παράλληλα, να συστήσουν ενιαία σημεία επαφών και ηλεκτρονικές διαδικασίες και να καθιερώσουν ένα αποτελεσματικό σύστημα διασυννοριακής διοικητικής συνεργασίας·

- να καθορίσουν και να ανακοινώσουν εθνικούς στόχους **μείωσης του διοικητικού φόρτου** προτού λάβει χώρα το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2008·

- να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευκαιρίες που προσφέρει η εφαρμογή της οδηγίας περί υπηρεσιών και το πρόγραμμα βελτίωσης της νομοθεσίας ώστε να συνεχισθεί ο **εκσυγχρονισμός των δημόσιων διοικήσεων**.

4.3. Επένδυση στη γνώση και στην καινοτομία

Μετά τις αποφάσεις που λήφθηκαν από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006 τα κράτη μέλη έθεσαν στόχους και έλαβαν μέτρα για την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης. Με βάση προτάσεις της Επιτροπής δημιουργούνται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας και διάφορες Κοινές Τεχνολογικές Πρωτοβουλίες. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIKT) αναμένεται ότι θα τεθεί σε λειτουργία το 2009. Στο πλαίσιο των νέων προγραμμάτων συνοχής πάνω από 85 δισεκατ. € θα διατεθούν για επενδύσεις στη γνώση και στην καινοτομία.

Πρόκειται για τα πρώτα θετικά βήματα, αλλά χρειάζεται να γίνουν πολλά ακόμη προκειμένου να υλοποιηθούν οι φιλοδοξίες της Ευρώπης. Τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν επιπρόσθετα μέτρα για να επιτύχουν τους επενδυτικούς τους στόχους στον τομέα E&A για το 2010. Αυτό είναι ιδιαίτερα επείγον καθώς ο δείκτης E&A της ΕΕ υποχώρησε ελαφρά το 2006 διότι οι επενδύσεις στον τομέα αυτόν δεν ακολούθησαν την έντονη ανοδική πορεία του ΑΕΠ.

Με την παγκοσμιοποίηση, η Ε&Α αποτελεί όλο και συχνότερα αντικείμενο εξωτερικής ανάθεσης σε άλλα μέρη του κόσμου. Στην Ευρώπη το κόστος της προστασίας και της καθιέρωσης καινοτομιών παραμένει υπερβολικά υψηλό. Οι άδειες για τη διανομή περιεχομένου εξακολουθούν να έχουν εθνική βάση. Οι διαδικασίες για τον καθορισμό προτύπων διαλειτουργικότητας είναι υπερβολικά αργές. Η διαχείριση του φάσματος συχνοτήτων συνεχίζει να είναι κατακερματισμένη και αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη νέων προϊόντων υψηλής τεχνολογίας και διασυννοριακών υπηρεσιών. Υπάρχουν υπερβολικά πολλοί φραγμοί, περιλαμβανομένων και νομικών, που εμποδίζουν τα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά ιδρύματα, τις εταιρείες και τους ερευνητές να συνεργάζονται μεταξύ τους. Αυτό αποτελεί τροχοπέδη και για μια από τις παραδοσιακές δυνάμεις της Ευρώπης: τη δημιουργικότητα και την εφευρετικότητα των πολιτών της.

Για να ανατραπεί η τάση αυτή η Ευρώπη έχει ανάγκη από μια «πέμπτη ελευθερία» - την ελευθερία της γνώσης – που θα συμπληρώνει τις άλλες τέσσερις ελευθερίες που αφορούν την κυκλοφορία των αγαθών, των υπηρεσιών, των ατόμων και του κεφαλαίου. Η «πέμπτη ελευθερία» θα δώσει ώθηση για τη μετάβαση της ΕΕ σε μια καινοτόμο και δημιουργική οικονομία βασισμένη στη γνώση:

- μια διάσταση είναι η δημιουργία ενός αυθεντικού Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας που όχι μόνον θα αποτελέσει το πλαίσιο που θα παρέχει κίνητρα και ανταμοιβές για καινοτομία, αλλά στον οποίο κοινοτικά και εθνικά προγράμματα Ε&Α θα αλληλοσυμπληρώνονται· όπου οι πόροι θα κατανέμονται με ανταγωνιστικό τρόπο σε όσους αριστεύουν, όπου θα είναι εύκολο για πανεπιστήμια και επιχειρήσεις να συνεργάζονται, όπου οι τίτλοι σπουδών θα αναγνωρίζονται πλήρως και οι φοιτητές, τα πανεπιστημιακά στελέχη, οι ερευνητές και οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι θα μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα και να συνεργάζονται εύκολα με την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα·
- η Ευρώπη πρέπει επίσης να συσπειρώσει τους πόρους της για τη δημιουργία μιας νέας γενεάς υποδομών μεγάλης κλίμακας για μελλοντικά εργαστήρια και επιστημονικά όργανα που είναι απαραίτητα για να παραμείνει στην πρώτη γραμμή της έρευνας κατά τις επόμενες δεκαετίες· έχει συμφωνηθεί ένα κοινό πρόγραμμα σχετικά με τις ερευνητικές εγκαταστάσεις προτεραιότητας, που περιλαμβάνουν λέιζερ, τηλεσκοπία και υποθαλάσσια εξερεύνηση έως βάσεις δεδομένων για την έρευνα για τον καρκίνο· δεδομένου ότι οι απαιτούμενοι για τις εν λόγω εγκαταστάσεις πόροι υπερβαίνουν τα μέσα οιοδήποτε μεμονωμένου κράτους μέλους, πρέπει να ληφθούν τώρα αποφάσεις σε εθνικό επίπεδο ως προς τον τρόπο συσπείρωσης δυνάμεων·
- οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας, με τη βοήθεια του Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας αποτελούν βασικό στοιχείο για την αύξηση της παραγωγικότητας και την τόνωση της καινοτομίας στην Ευρώπη· είναι πολύ μεγάλος ο αριθμός των μικρών επιχειρήσεων και των πολιτών που δεν έχουν ακόμη σύνδεση Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας πράγμα το οποίο αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξή τους και την καινοτομία από μέρους τους· παράλληλα με τον αυξανόμενο ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιών απαιτούνται εθνικά προγράμματα που θα διασφαλίσουν ότι έως το 2010 το 30% του πληθυσμού της Ευρώπης θα έχει σύνδεση Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας.

Υλοποίηση της «πέμπτης ελευθερίας», δηλαδή της ελεύθερης κυκλοφορίας της γνώσης:

Κοινοτικές δράσεις:

- βελτίωση των **βασικών προϋποθέσεων** για καινοτομία μέσω της σύστασης ενός ενιαίου δικαιοδοτικού οργάνου στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που θα εκδίδει ένα ενιαίο και όχι πολυδάπανο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας· εκσυγχρονισμός των κανόνων περί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που σήμερα είναι κατακερματισμένοι, ιδίως για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας περιεχομένου· επίσπευση του καθορισμού διαλειτουργικών προτύπων και πρόοδος προς την κατεύθυνση της από κοινού διαχείρισης φάσματος· και βελτίωση της πρόσβασης σε επιχειρηματικά κεφάλαια·

- άρση εμποδίων στη διασυνοριακή **κινητικότητα ερευνητών** βάσει ενός ευρωπαϊκού «διαβατηρίου»·

- **συσπείρωση πόρων της ΕΕ και των κρατών μελών στον τομέα της Ε&Α ώστε να εξασφαλιστεί η αποδοτικότερη χρήση τους**, μέσω του καθορισμού, έως τα τέλη του 2008, τομέων για κοινά προγράμματα και την προκήρυξη διαγωνισμών για ερευνητικά σχέδια έως τα τέλη του 2010·

- προγραμματισμός μιας **νέας γενεάς ερευνητικών υποδομών παγκοσμίου κύρους**, μέσω της κατάρτισης, έως τα τέλη του 2009, χαρτών πορείας για την έναρξη των 35 από κοινού συμφωνηθέντων σχεδίων⁹. Για τα σχέδια παγκόσμιας κλίμακας, έναρξη διαλόγου με ενδιαφερόμενους διεθνείς εταίρους κατά τη διάρκεια του 2008·

- βελτίωση του ανταγωνισμού για σύνδεση **Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας** με την υιοθέτηση της επισκόπησης του τομέα των τηλεπικοινωνιών έως τον Μάιο του 2009.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να συντονίσουν καλύτερα τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση των βασικών προϋποθέσεων για **καινοτομία**·

- να αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθούν οι **εθνικοί στόχοι για το 2010 ως προς τις επενδύσεις σε Ε&Α**, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι στρατηγικές τους στον τομέα της Ε&Α θα συμβάλουν στην υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας·

- να άρουν τα εμπόδια στην **κινητικότητα των ερευνητών** μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών ερευνητικών κέντρων·

- να καταρτίσουν, έως τα τέλη του 2008, εθνικές στρατηγικές που θα αναφέρουν τις **νέες γενεές ερευνητικές υποδομές παγκόσμιου κύρους** στις οποίες θα συμμετάσχουν·

- ως μέρος των εθνικών προγραμμάτων μεταρρύθμισης, να καθορίσουν εθνικούς στόχους για τη χρήση **Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας**¹⁰ με σκοπό τη σύνδεση του 30% του πληθυσμού της ΕΕ και του συνόλου των σχολείων έως το 2010.

⁹ Ευρωπαϊκό στρατηγικό φόρουμ για τις υποδομές έρευνας (ESFRI), Ευρωπαϊκός χάρτης πορείας για τις υποδομές έρευνας, Έκθεση 2006 + Συμπεράσματα του Συμβουλίου, 21-22.5.2007

¹⁰ Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει την ανάπτυξη της οικονομίας Διαδικτύου της ΕΕ μέσω ενός δείκτη ευρυζωνικής επίδοσης που θα αρχίσει να εφαρμόζεται το 2008.

4.4. Ενέργεια και αλλαγή του κλίματος

Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2007 ανέλαβε τη δέσμευση να μεταμορφώσει την Ευρώπη σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με ασφαλή, αιεφόρο και ανταγωνιστική ενέργεια. Έθεσε φιλόδοξους στόχους για την περικοπή των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της αποδοτικότητας της ενέργειας και την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2020. Η πρόκληση κατά τον επόμενο κύκλο θα είναι να δημιουργηθούν το πλαίσιο και τα μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών και να υπάρξει συνεργασία με τον υπόλοιπο κόσμο για να συμφωνηθούν εξίσου φιλόδοξες δράσεις εντός του πλαισίου του ΟΗΕ.

Το σύνολο της οικονομίας θα πρέπει να επιστρατευθεί για την επίτευξη αυτών των μεγάλης εμβέλειας στόχων. Μέσα βασιζόμενα στην αγορά όπως το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων (emissions trading scheme - ETS) παρέχουν στους οικονομικούς φορείς κίνητρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων με τον πλέον αποδοτικό από άποψη κόστους τρόπο. Ένα ενισχυμένο σύστημα ETS θα πρέπει να συμπληρωθεί με δράσεις για την επίτευξη νομικά δεσμευτικών εθνικών στόχων όσον αφορά τα αέρια του θερμοκηπίου και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: αυτό θα απαιτήσει ένα μείγμα στοχοθετημένων κανονιστικών ρυθμίσεων, αποτελεσματικής χρήσης οικονομικών μέσων, όπως επιδοτήσεων, φορολογικών κινήτρων ή δημόσιων συμβάσεων, καθώς και μέτρων αύξησης της διαφάνειας, όπως η επισήμανση και η οικολογική λογιστική. Τα πρώτα οφέλη θα εμφανισθούν στον τομέα της ενεργειακής αποδοτικότητας όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να διαδραματίσουν πρωτοποριακό ρόλο. Όλες αυτές οι προσπάθειες θα πρέπει να συνοδεύονται από συνεχείς επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη και από την ενεργή υιοθέτηση νέων τεχνολογιών όπως περιέγραφε πρόσφατα η πρόταση της Επιτροπής για ένα Ευρωπαϊκό στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών¹¹.

Μια πιο ανταγωνιστική και ολοκληρωμένη εσωτερική αγορά ενέργειας θα συμβάλλει πάρα πολύ στην επίτευξη ασφαλούς, αιεφόρου και ανταγωνιστικής ενέργειας για την ΕΕ. Αυτό περιλαμβάνει νέες επενδύσεις για τη βελτίωση των υποδομών και των διασυνδέσεων, καλύτερη διαχείριση αποθεμάτων, μηχανισμούς αλληλεγγύης και ένα πιο διαφοροποιημένο μείγμα ενέργειας. Ταυτόχρονα, όλες οι πολιτικές θα πρέπει να προσαρμοσθούν στον αντίκτυπο που έχει η αλλαγή του κλίματος. Αυτή είναι μεν αναπόφευκτη, αλλά μπορεί να συγκρατηθεί σε αποδεκτά όρια εάν υπάρξει αποφασιστική δράση παγκοσμίως. Οι πολιτικές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το στοιχείο αυτό και να ελαχιστοποιούν τον κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό αντίκτυπο. Παράλληλα πρέπει να αναπτύσσουν το δυναμικό που έχουν οι νέες τεχνολογίες να βελτιώσουν την παραγωγικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ.

Μεταμόρφωση της Ευρώπης σε μια ενεργειακά αποδοτική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα:

Κοινοτικές δράσεις:

- έγκριση νομοθετικών προτάσεων για την ολοκλήρωση των εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και του πακέτου μέτρων για την αλλαγή του κλίματος προκειμένου να δημιουργηθεί το πλαίσιο που θα επιτρέψει να επιτευχθεί μείωση τουλάχιστον κατά 20% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε 20%, έως το 2020.

¹¹ «Προς ένα Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Σχέδιο Ευρωπαϊκών Τεχνολογιών», COM(2006) 847

- προώθηση μιας βιομηχανικής πολιτικής προσανατολισμένης προς μια πιο αειφόρο παραγωγή και κατανάλωση, εστιαζόμενη σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και σε προϊόντα, υπηρεσίες και τεχνολογίες που συνεπάγονται χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και αποδοτική χρήση των πόρων.

- επανεξέταση της οδηγίας για την ενεργειακή φορολογία προκειμένου να συνδεθεί στενότερα με τους ενεργειακούς και περιβαλλοντικούς στόχους της ΕΕ.

- ενίσχυση των απαιτήσεων στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να επανεξετάσουν τα οικονομικά τους μέσα, περιλαμβανομένης της φορολογίας, των επιδοτήσεων και της επιβολής τελών, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι θα συμβάλουν στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος με αποδοτικό ως προς το κόστος τρόπο.

- να παροτρύνουν τις αρμόδιες αρχές να περιλαμβάνουν συστηματικά την ενεργειακή αποδοτικότητα στα κριτήρια ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

- να καθορίσουν υποχρεωτικούς στόχους μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας για τα δημόσια κτίρια.

- να βελτιώσουν τη διασυνδεσιμότητα των ενεργειακών δικτύων.

5. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΑΡΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ 2008

Η ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση αρχίζει να παράγει αποτελέσματα. Η Ευρώπη διαθέτει πλέον ένα κοινό ολοκληρωμένο θεματολόγιο, μια σειρά μέσων που της επιτρέπουν να εργασθεί συνεταιρικά για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων, καθώς και έναν αποτελεσματικό μηχανισμό ετήσιας παρακολούθησης της προόδου από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Τα πάντα είναι έτοιμα για την έναρξη ενός φιλόδοξου νέου κύκλου από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2008. Προς τούτο, θα πρέπει:

- να εγκρίνει τις δράσεις που προβλέπονται στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας όπως αναφέρεται στο τμήμα 4.
- να επιβεβαιώσει τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την επόμενη τριετία.
- να υιοθετήσει τις προτάσεις της Επιτροπής για ειδικές κατά χώρα συστάσεις και «σημεία που απαιτούν προσοχή».
- να καλέσει τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή τις μεταρρυθμίσεις που εκκρεμούν στο Εθνικό τους Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και να διασφαλίσουν την επικαιροποίηση των ΕΠΜ τους ενόψει του νέου κύκλου· να καλέσει τα κράτη μέλη να υποβάλουν στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, ως μέρος των ετήσιων εκθέσεων εφαρμογής, συγκεκριμένα προγράμματα δράσης με συγκεκριμένες ενέργειες πολιτικής και χρονοδιαγράμματα εφαρμογής των ειδικών κατά χώρα συστάσεων και των «σημείων που απαιτούν προσοχή».

- να εγκρίνει το νέο Κοινοτικό Πρόγραμμα της Λισαβόνας·
- να καλέσει τα κράτη μέλη να συνεργασθούν με τα εθνικά και τα περιφερειακά κοινοβούλια με σκοπό την οργάνωση ετήσιων συζητήσεων σχετικά με την εφαρμογή των ΕΠΜ τους και των ειδικών κατά χώρα συστάσεων·
- έκκληση προς τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι τα κεφάλαια από το ταμείο συνοχής χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη διάθεση πόρων ούτως ώστε να έχουν τον μέγιστο δυνατό αντίκτυπο στην ανάπτυξη και την απασχόληση·
- να ενθαρρύνει τους Εθνικούς Συντονιστές για τη Στρατηγική της Λισαβόνας να συνεχίσουν να ανταλλάσσουν εμπειρίες όσον αφορά τη μεταρρύθμιση, ιδίως στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας, καθώς και όσον αφορά την ενίσχυση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών·
- να καλέσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να αναλάβει ενεργό ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια του επόμενου κύκλου, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο του διαλόγου που διατηρεί με τα εθνικά κοινοβούλια.